

IA-TP. AVALUACIÓ DELS TRASTORNS DE LA PERSONALITAT EN L'ADOLESCÈNCIA

Dra. Núria Pont Bonet

Psicòloga. EAP T-10 Alt Camp

RESUMEN

"IA-TP. Evaluación de los trastornos de personalidad en la adolescencia"

El artículo que se presenta a continuación expone la construcción y diseño de un instrumento de evaluación de los trastornos de la personalidad estudiados en el DSM IV, coherentes con la estructura de la personalidad de la persona evaluada, pensado para ser aplicado en edades adolescentes y para ambos sexos. El objetivo principal es dotar a los EAPs y también a otros departamentos e instituciones, de un autoinforme de fácil uso y aplicabilidad, capaz de evaluar y predecir futuros trastornos de personalidad en adolescentes normales, que nos permita diferenciar los trastornos desadaptativos de aquellos más severos y más maladaptativos, con el fin de poder ofrecer los recursos y orientaciones adecuadas a las necesidades que presenten los alumnos, dentro el mismo sistema educativo y socio-sanitario.

ABSTRACT

"IA-TP. Avaluation of personality disorders in childhood"

The article that is presented exposes the construction and design of an instrument of evaluation of the personality disorders studied in the DSM IV, coherent with the structure of the personality of the person evaluated, in the ages adolescents and for both sexes. The main objective is to give to the EAPs and also to other departments and institutions, of an auto-report of easy use and aplicability, for to evaluate and to predict future personality disorders in normal adolescents, that permit us to differentiate the maladjustments disorders of those more severe and more desadaptatives, in order to being able to offer the resources and adequate orientations to the needs that feel the students, inside the same educational, social and medical system.

Es presenta un treball de recerca realitzat en el període de llicència retribuïda concedida pel Departament d'Ensenyament el curs 2002-2003, concretat en l'elaboració d'un llistat d'adjectius autodescriptors de la personalitat, *IA-TP. Inventari d'adjectius per l'avaluació dels trastorns de la personalitat en l'adolescència*

Aquest instrument es concreta a partir de diversos treballs d'investigació (Tous, J M i Andrés, A,1991); Pont, N,1991; Tous, J M; Navarro, J i Pont, N.,1996; Pont, N,1998., Tous, J M; Pont, N i Muiños, R, 2003., Pont, N, 2003).

L'IA-TP està pensat per obtenir una informació sobre la vulnerabilitat o major disposició cap a algun tipus de trastorn de personalitat, estudiats en l'Eix II del DSM-IV, coherents amb l'estructura de personalitat estudiada, a partir de l'avaluació de trets de personalitat normal en adolescents que gaudeixen d'una autonomia personal que els permet estar escolaritzats en centre docents ordinaris.

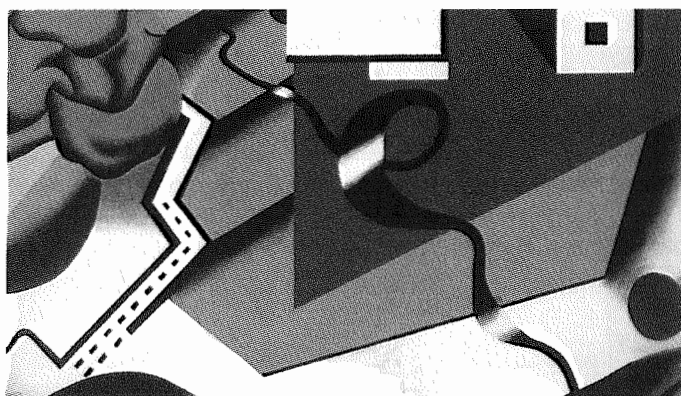
La revisió bibliogràfica realitzada posa de manifest investigacions empíricament fonamentades amb propòsits semblants als nostres (Strack, 1987; Strack i Lorr, 1994, Craig i Olson, 2001) en els quals s'estableixen relacions empíriques entre instruments psicològics lèxics d'avaluació de la personalitat normal i clínica, aplicats uns i altres a poblacions normals i clíniques, el que és suficientment il·lustratiu de les possibilitats de realitzar una correcta prevenció dels trastorns de personalitat, coneixent la personalitat premòrbida de les persones, mitjançant un instrument que, com l'IA-TP, relaciona els trastorns de personalitat amb dimensions més generals de la personalitat normal.

L'IA-TP està dissenyat per ser aplicat en situacions habituals a adolescents entre 15 i 18 anys, que no presentin cap tipus de trastorn que afecti la seva habilitat i capacitat per completar i donar resposta al protocol de forma vàlida i fiable.

Consta de 146 adjectius distints autodescriptors de la personalitat, extrets del llenguatge quotidià i pensats per ser aplicats a una població normal adolescent. Tot i que l'IA-TP està pensat per l'avaluació a la predisposició de trastorns clínics, hem posat un interès especial en què la interpretació psicològica del significat de cada ítem no provoqués cap tipus de temor o dubte infundat sobre la pròpia salut mental de la persona avaluada. En el cas de situacions emocionalment crítiques, l'IA-TP ajuda a determinar el tipus de trastorn que més probablement es desenvoluparà, a causa del tipus de personalitat normal predominant.

Els 146 ítems-adjectius distribuïts en nou escales que avaluen trets primaris normals de la personalitat i les anomenem: Esc1. Introversa, Esc2. Inhibida, Esc3. Cooperativa, Esc4. Sociable, Esc5. Confiada, Esc6. Convincent, Esc7. Respectuosa, Esc8. Sensible i Esc9. Impulsiva.

Les vuit primeres escales estudien la tendència o major vulnerabilitat a desenvolupar algun dels vuit trastorns clínics de la personalitat, mentre que l'Esc9. Impulsiva avalua el trastorn greu de personalitat Límit, descrits en el DSM-IV (2000), així:

- **Esc1** Introversió fa referència a les dificultats per establir relacions socials i prediu la predisposició a desenvolupar un trastorn esquizoide o asocial.
- **Esc2** Inhibida explica la inhibició conductual, emocional i mental i ens avança el possible trastorn evitatiu.
- **Esc3** Cooperativa es relaciona amb la necessitat d'aprovació i afecte dels altres i prediu el tipus de trastorn clínic compulsiu-obessiu
- **Esc4** Sociable manifesta conductes de complaença davant les necessitats i desitjos dels qui els envolten i la predisposició a desenvolupar el trastorn histriònic.
- **Esc5** Confiada mostra el tipus de personalitat que espera el reforç positiu sense una conducta esforçada. Avaluà la predisposició al trastorn narcisista.
- **Esc6** Convincent defineix la personalitat enèrgica i forta relacionada conductes de violència i el trastorn antisocial.
- **Esc7** Respectuosa refereix conductes de responsabilitat i convencionalisme. Pronostica el trastorn sumís.
- **Esc8** Sensible relata una personalitat ambivalent entre interessos i desitjos. Preveu la tendència a desenvolupar el trastorn negativista (passiu-agressiu).
- **Esc9** Impulsiva explica el patró inestable i avaluà el trastorn límit de la personalitat.

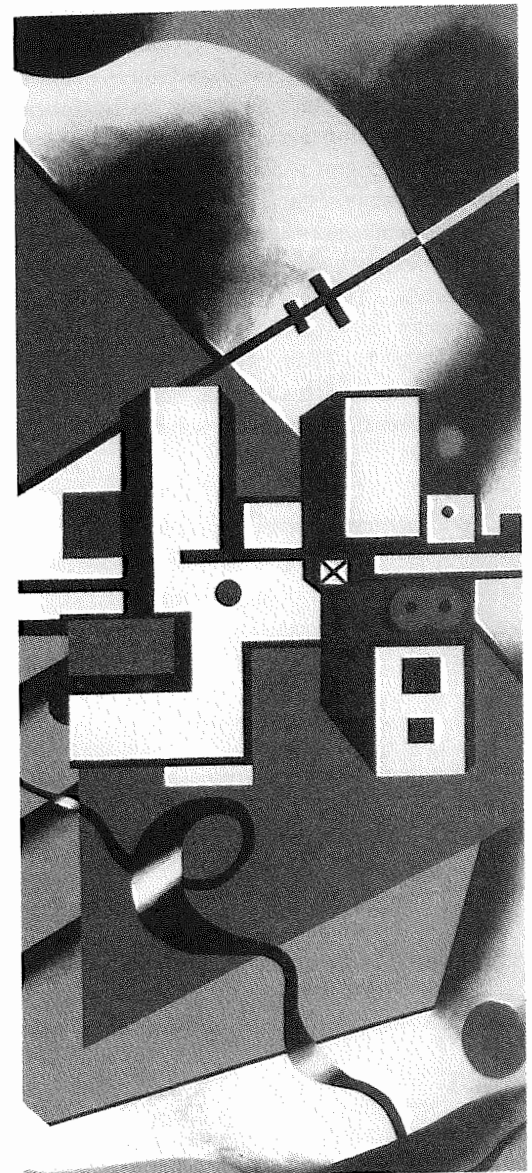
L'estudi i avaluació d'aquesta novena escala és especialment important en les edats adolescents ja que una puntuació alta en aquesta escala comporta dèficits en la vinculació social, factor de risc promogut per canvis familiars i socioculturals de la nostra societat actual i que queden remarcats en conductes d'inestabilitat afectiva, impulsivitat i descontrol dels impulsos. El que Millon (1969) va denominar "reaccions de difusió en l'adolescència" engloba un quadre de característiques clíniques força semblants a les que Erikson (1950) anomenà "crisi d'identitat".

✓ Cadascuna de les nou escales conté el mateix nombre d'adjectius propis de l'escala (14) i el mateix nombre de discriminants o comuns a altres escales (5). El fet que les escales tinguin adjectius discriminants i comuns correspon a la teoria de Millon subjacent a l'IA-TP, segons la qual tots els factors de personalitat i per això els seus trastorns, formen una estructura, els elements de la qual se solapen entre si i que es manifesten des d'un nivell moderat de desadaptació passant per un nivell greu (trastorn clínic) fins a un nivell més profund que comporta dificultats d'autonomia personal, considerades des del punt de vista psicològic (trastorn greu de personalitat).

IA-TP

Inventari de Adjectius per l'Avaluació dels Trastorns de Personalitat.
(Tous, J.M.; Pont, N i Muñios, R)

1. Pasivo	38. Impersonal	75. Incómodo	112. Obediente
2. Agitado	39. Discutidor	76. Solitario	113. Conformista
3. Consentido	40. Comprensivo	77. Suspica	114. Tenso
4. Activo	41. Dramatizador	78. Voluble	115. Perfeccionista
5. Arrogante	42. Fanfarrón	79. Hablador	116. Valiente
6. Agresivo	43. Competitivo	80. Inmodesto	117. Satisfecho
7. Cuidadoso	44. Honrado	81. Fuerte	118. Vital
8. Confuso	45. Gruñón	82. Ordenado	119. Sumiso
9. Distante	46. Abatido	83. Inconstante	120. Temeroso
10. Triste	47. Indiferente	84. Vengativo	121. Ético
11. Auxiliador	48. Excluido	85. Atrevido	122. Temperamental
12. Complaciente	49. Estricto	86. Preocupado	123. Preciso
13. Creído	50. Disgustado	87. Dócil	124. Abnegado
14. Autoritario	51. Apático	88. Infantil	125. Militante
15. Disciplinado	52. Ignorado	89. Optimista	126. Gregario
16. Exasperante	53. Nervioso	90. Violento	127. Dependiente
17. Ansioso	54. Feliz	91. Molesto	128. Tradicional
18. Deprimido	55. Egocéntrico	92. Solo	129. Aventurero
19. Frio	56. Dominante	93. Vacilante	130. Antipático
20. Desapercibido	57. Limpio	94. Murmurador	131. Desprendido
21. Cándido	58. Irritable	95. Organizado	132. Teatral
22. Audaz	59. Desagradable	96. Mandón	133. Presumido
23. Confiado	60. Pensativo	97. Orgullosa	134. Tozudo
24. Grosero	61. Insociable	98. Impaciente	135. Serio
25. Eficiente	62. Inquieto	99. Inocente	136. Pesimista
26. Variable	63. Inseguro	100. Tímido	137. Obstinado
27. Caótico	64. Reservado	101. Educado	138. Quisquilloso
28. Extravagante	65. Miedoso	102. Apagado	139. Respetuoso
29. Inexpresivo	66. Receloso	103. Vago	140. Poderoso
30. Discreto	67. Impulsivo	104. Rechazado	141. Virtuoso
31. Cariñoso	68. Importante	105. Grupal	142. Provocador
32. Animado	69. Combativo	106. Sociable	143. Vergonzoso
33. Egoísta	70. Laborioso	107. Vanidoso	144. Desinteresado
34. Brutal	71. Malhumorado	108. Intimidante	145. Seductor
35. Formal	72. Frustante	109. Trabajador	146. Insípido
36. Exaltado	73. Rígido	110. Susceptible	
37. Sensible	74. Aprensivo	111. Hostil	

✓ **Finalitat.** Oferim l'IA-TP amb una doble finalitat: 1) Afavorir la prevenció en salut mental en el context escolar, però també que sigui útil en altres contextos que envolten l'adolescent; i 2) evitar la comorbiditat entre les síndromes psicopatològiques descrits en l'Eix I dels DSM-IV, i els trastorns de personalitat, descrits en l'Eix II dels DSM-IV.

De cara a possibles tractaments psicopedagògics, psicològics i terapèutics l'IA-TP ofereix un coneixement de la personalitat prèvia al trastorn, la qual cosa ens permet discriminar entre el tipus de personalitat normal de la persona avaluada i la síndrome que l'afecta, i alhora ens ajuda a comprendre millor el trastorn de la personalitat amb el qual ens afrontem.

✓ **Administració.** L'IA-TP és un instrument amb disseny propi d'autoinforme pensat per poder ser fàcilment administrat de forma individual o col·lectiva, en un temps màxim entre 10 a 15 minuts aproximadament. El nivell de lectura i comprensió exigít correspon a CS. de primària. En aquells casos que la persona a avaluar no és prou competent per fer-ho ella mateixa, sigui per impediments físics o psíquics, o bé perquè existeixen raons suficients per creure que falsejarà les respostes al protocol, l'examinador pot optar per l'heteroavaluació i demanar a diferents persones que el coneixin suficientment que respongui al llistat d'adjectius, pensant com ho faria ella mateixa.

El disseny de l'IA-TP permet l'administració per part de professionals del propi Departament d'Educació –EAPs, psicopedagogs, tutors, etc.–, o d'altres departaments i entitats. Després d'una lectura atenta de les instruccions, la persona a avaluar marca amb una creu el cercle que precedeix cadascun dels adjectius, que considera descriptors de la seva personalitat i deixa en blanc la resta.

L'experiència ens aconsella que, per la seva administració en edats adolescents, s'acompanyi un glossari juntament amb el full de resposta, dissenyat amb la intenció d'ajudar a una millor comprensió del significat de cada adjectiu proposat. Per la correcció de l'IA-TP no es requereix una formació específica en el camp de la psicologia clínica, personalitat o altres relacionats, només l'estudi aprofundit sobre aquest procediments serà suficient.

✓ **Interpretació.** Es recomana que la interpretació de la prova la faci una persona experta i coneixedora de la teoria de Millon, que domini el significat dels tipus de personalitat que proposa aquesta teoria, i que utilitzi com a criteri diagnòstic classificador el DSM-IV o futurs DSM, que combini l'IA-TP amb

l'entrevista personal i la història de vida. Es de gran utilitat el comparar el coneixement que la persona avaluada manifesta sobre ella amb el coneixement que, mitjançant el llistat d'adjectius, ens fan persones properes a ella mateixa.

✓ **Aplicacions pràctiques.** L'IA-TP esdevé també un instrument útil en l'assessorament i orientació escolar i professional. D'especial interès en institucions docents, d'esplai i de rehabilitació de joves. Pel seu alt valor descriptiu, pot ser utilitzat en psicologia escolar per ajudar a predir i avaluar problemes conductuals i joves caracterials. En psicologia educativa, per la predicció i avaluació de problemes de rendiment (Pont, Tous i Muiños, 2004), aprenentatge, motivació i orientació conductual. En psicologia clínica, com orientació individual, diagnòstic i tractament ja que facilita a l'avaluador informació de *feed-back* per la mateixa persona avaluada. Relacionat en l'àmbit de la investigació psicològica es considera un instrument molt útil en l'estudi de les relacions entre la personalitat normal, anormal i patològica en l'adolescència, donada la important contribució als estudis de prevenció i comorbidal. Respecte a l'estudi de la personalitat normal j facilita l'autoconeixement de com es percep cada persona en diverses situacions habituals i ens permet hipotetitzar respecte els resultats de la prova sobre la seva conducta futura.

Disposar d'una avaluació dels trastorns de la personalitat des de la seva manifestació normal, a través de persones normals, ens facilita poder establir quins factors són més saludables i adaptatius i quins són menys saludables i facilitadors de desadaptació social.

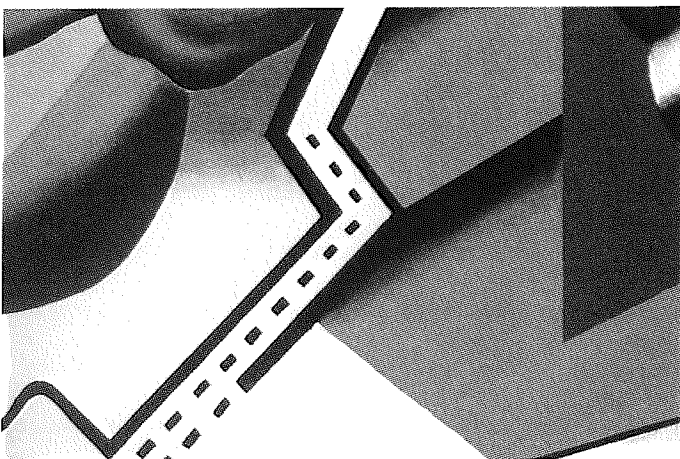
La seva utilització en la determinació de possibles disposicions personals cap a conductes hiperactives, síndrome d'Asperger, anorèxia i de drogodependència el fa especialment recomanable en l'àrea de prevenció. L'IA-TP ens dona informació molt útil per a la mediació de conflictes interpersonals i de *bullying*.

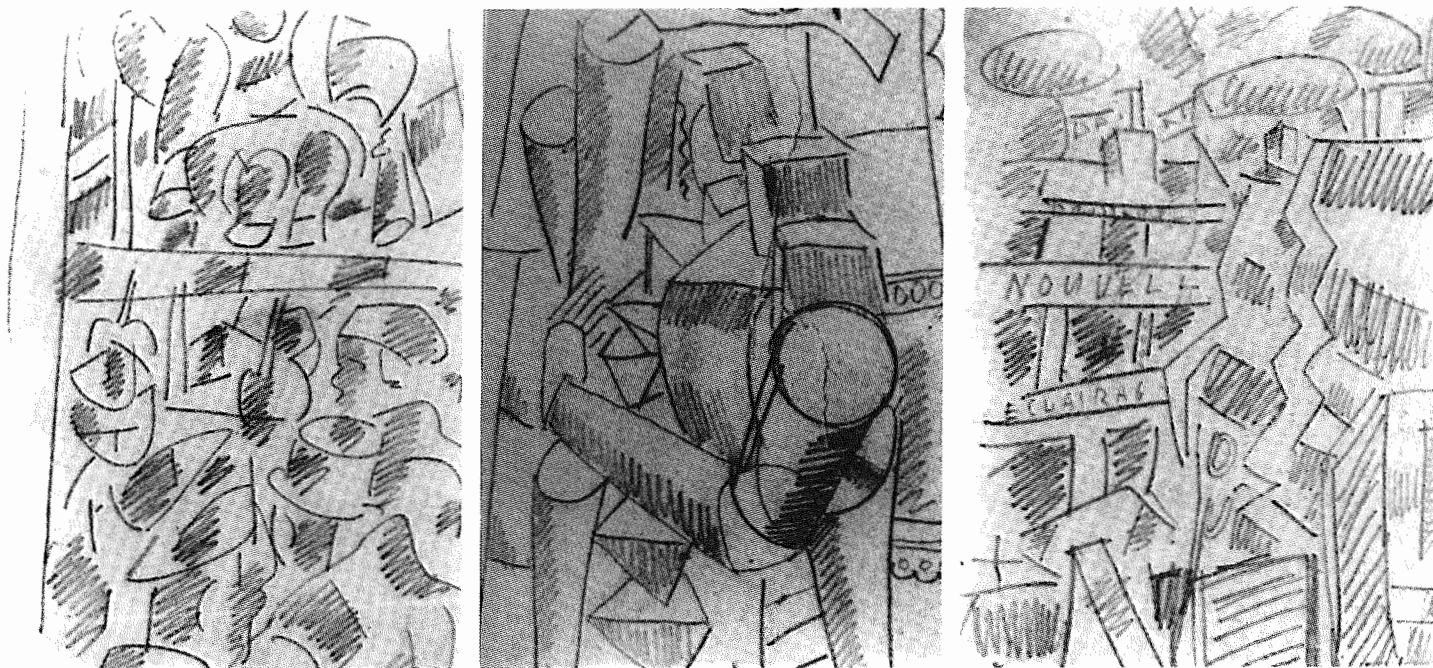
Pel que fa a les seves limitacions, l'IA-TP no pretén oferir tota la informació necessària per a una avaluació psicològica completa. La prudència ens aconsella que, per poder establir una avaluació de la predisposició al trastorn i un tractament adequat d'aquest, caldrà obtenir més informació mitjançant entrevistes, història de vida, exàmens sobre l'estat mental, avaluacions cognitives o proves mèdiques de laboratori, i altres proves clíniques,...

✓ **Perspectives de futur.** En aquest treball, presentem l'IA-TP en la versió espanyola amb la intenció de donar continuïtat a les investigacions que precedeixen l'actual treball de recerca. Amb la voluntat que l'IA-TP pugui estar disponible en la versió catalana en un futur no massa llunyà, es prepara una versió catalana per estandardització i baremació a la nostra llengua

Considerem que l'IA-TP s'ha d'anar reajustant a mesura que els estudis sobre els que es basa també vagin avançant. Les futures investigacions sobre la prova i la informació de seva utilització en diferents contextos ens ajudaran a garantir la seva futura utilitat.

En aquest darrer any i emmarcat en la recerca que ve portant a terme el Laboratori Mira i Lopez del Departament de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic de la UB, l'equip format per Tous, Pont i Muiños hem donat continuat a l'IA-TP ampliant-

lo amb una mostra adulta. El que ens ha fet mereixedors del 1r premi que TEA Edicions, SA ha concedit en la seva novena convocatòria, la qual cosa ens permet una màxima difusió de l'IA-TP a departaments, organismes i professionals que estiguin interessats en l'estudi dels trastorns de la personalitat des dels trets normals i que tinguin una intervenció directa no només en adolescents, sinó també amb la personalitat adulta.

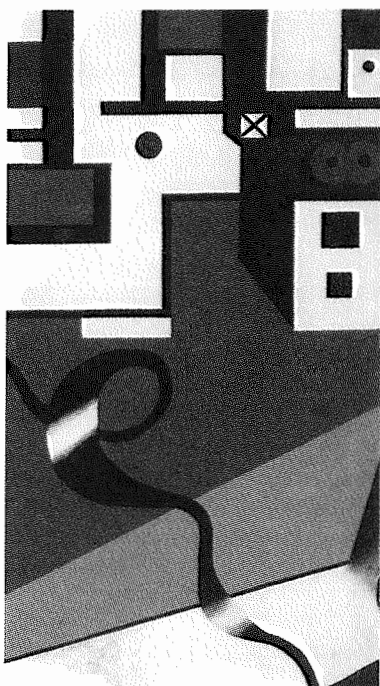
✓ **Estudis de fiabilitat i validesa.** S'ha controlat l'estudi de fiabilitat de l'escala mitjançant un disseny informatitzat de les funcions predictives per les respostes a l'atzar i de desitjabilitat baixa i alta.

Per establir la validesa de l'IA-TP s'ha seguit un desenvolupament seqüencial basat en les proposicions de Loevinger (1972) i en la teoria de Millon (1969/1983), seguint cadascuna de les tres etapes proposades:

- **En la primera etapa** de validesa substantiva, escollim els adjectius que, a consideració de tres jutges, descriuen els diferents trastorns a avaluar, seleccionant aquells indicatius del nivell més moderat del trastorn, els que consideren amb més freqüència d'ús i els que no corresponen a denominacions de les mateixes categories que volem avaluar.

— Els índexs de *fiabilitat* els obtenim:

1) Estudiant la *consistència interna* de la prova mitjançant el *coeficient alfa de Cronbach* (1951), que ens permet definir prèviament la pertinència de cada item-adjectiu a cadascuna de les nou escales; per tant, també un indicador de la homogeneïtat i de la dimensionalitat de la prova. Els coeficients obtinguts van ser alts ens assegura una estructura empírica correcta de la prova. Es presenten en la taula 1.

- Taula1. Consistència interna. Coeficients alfa de Cronbach per les mostres estudiades.

IA-TP	n ítems	α H n=184	α M n=224
Esc1. Introversa	19	.81	.62
Esc2. Inhibida	19	.78	.57
Esc.3 Cooperativa	19	.78	.60
Esc4. Sociable	19	.80	.64
Esc5. Confiada	19	.78	.61
Esc6. Convincent	19	.78	.61
Esc7. Respectuosa	19	.81	.67
Esc.8. Sensible	19	.77	.52
Esc9. Impulsiva	19	.77	.57

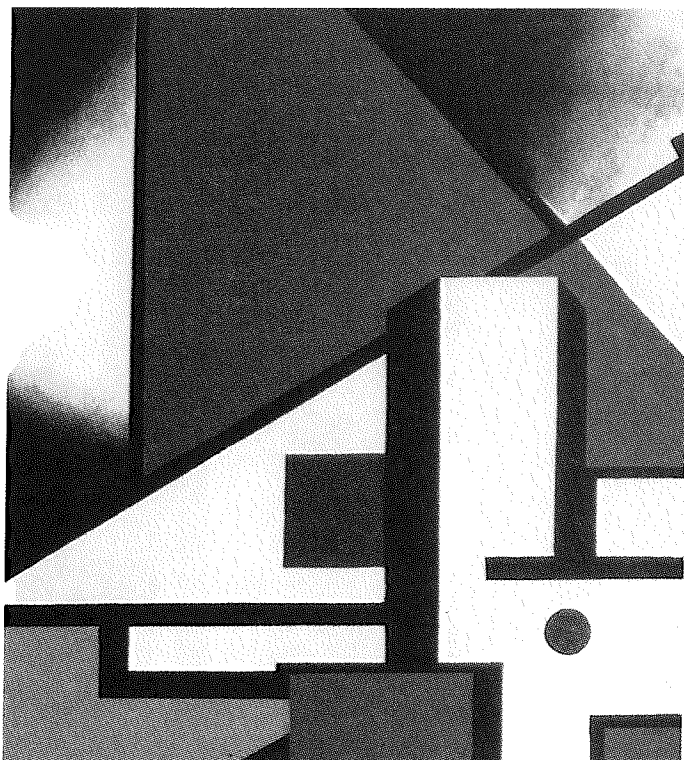
2) *L'estabilitat temporal tets-retest* que estima el grau amb què els participants obtenen puntuacions similars en un període de temps estimats per nosaltres d'un mes d'interval. La correlació mínima obtinguda va ser de 34 i la màxima de 66, com esperàvem. Els resultats es presenten en la taula 2.

— Passem seguidament a *l'estandardització* de les puntuacions de les escales. Aquesta fase es porta a terme en aquells centres d'ensenyament secundari que han donat la seva conformitat i autorització, sota el vistiplau de la Inspecció d'Ensenyament.

La mostra recull, doncs, entre els alumnes que cursen 2n cicle d'ESO i Batxillerats de centres escolars de la Delegació Territorial de Tarragona formada per 429 dels quals un 45,68% eren homes i un 54,31% dones, distribuïts en un 34,73% que cursen 4t ESO, dels quals 16,31% nois i 18,41% de noies, un 36,82% corresponia a la mostra de 1r Batxillerat amb un 13,98% de nois i un 22,84% de noies, i un 28,43% cursava 2n de Batxillerat, amb un 15,38% de nois i un 13,95 de noies que completava la mostra.

— Com que el disseny de l'IA-TP permet que la persona respongui a tants adjectius com consideri descriptors de la seva personalitat i cada adjectiu suma 1 punt, ens trobem amb una variant deguda a la *reactivitat al propi llistat* que la corregim mitjançant una equació de regressió, que s'ha informatitzat per facilitar la correcció i l'obtenció de la verdadera puntuació a la prova.

— Mitjançant la *prova de Kolmogorov-Smirnov* analitzem estadísticament el grau d'ajustament de la distribució de dades obtingudes de la mostra per cadascuna de les escales de l'IA-TP a la corba de normalitat. El grau de significació escollit és de $p=05$. Totes les variables estudiades segueixen la corba de normalitat, perquè a més de calcular les puntuacions T, podem convertir-les en Percentils PC.

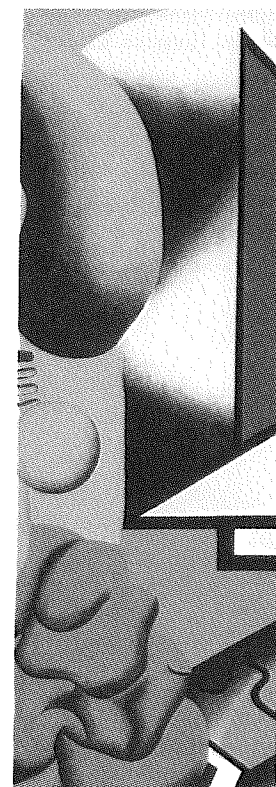
• **La segona etapa**, anomenada validesa de constructe, consisteix a verificar, mitjançant *una estructura de intercorrelacions* de totes les escales, si realment aquestes correlacions posen de manifest una estructura amb significat psicològic per a tota la mostra estudiada. Els resultats van ser els esperats. Es presenten en la taula 2

• **En la tercera etapa** establim la validesa externa de l'inventari i de cadascuna de les seves escales mitjançant *correlacions amb el NEO PI-R*. (Costa i Mc Crae, 1999). Els resultats van ser els esperats i es presenten en la taula 3a i 3b.

—Taula 2. Intercorrelacions entre les escales de l'IA-TP per la mostra adolescent masculina per damunt de la diagonal, i per la mostra femenina adolescent, per sota de la diagonal.

H/D	Esc1 Intr.	Esc2 Inh.	Esc3 Coop.	Esc4 Soc.	Esc5 Conf.	Esc6 Conv.	Esc7 Resp.	Esc8 Sens.	Esc9 Impul.
Esc1.Intr.		.37**		-.67**	-.43**	-.42**			
Esc2.Inh.	.28**			-.52**	-.47**	-.45**		.27**	.29**
Esc3.Coop.	.13*				-.23**	-.35**	.27**	-.20**	-.22**
Esc4.Soc.	-.61**	-.54**	-.22**		.39**	.37**		-.20**	-.23**
Esc5.Conf.	-.39**	-.47**	-.35**	.45**		.44**	-.24**		
Esc6.Conv.	-.41**	-.43**	-.53**	.41**	.45**		-.22**		
Esc7.Resp.		-.14*	.42**	-.16*	-.20**	-.36**		-.31**	-.43**
Esc8.Sens.		.40**	-.18**	-.26**	-.18**		-.43**		.31**
Esc9.Impul.	.21**	.31**	-.25**	-.24**	-.23**		-.52**	.43**	

* $p<.05$ ** $p<.001$

-Taula 3a. Correlacions IA-TP amb el NEO PI-R per la mostra de homes adolescents.

Homes	NEO PI-R				
IA-TP	N	E	O	A	C
Esc1. Intr.		-.38**		.15*	-.20**
Esc2. Inh		-.19**			-.15*
Esc3. Coop.	-.15*			.33**	
Esc4. Soc.	-.16*	.33**			
Esc5. Conf.	-.15*	.20**		-.15*	
Esc6. Conv.		.15*		-.22**	
Esc7. Res.					.47**
Esc8. Sens.			-.17*		-.19*
Esc9. Impul.					-.23**

*p <.05 **p <.001.

-Taula 3b. Correlacions IA-TP amb NEO PI-R, per la mostra de dones adolescents.

Dones	NEO PI-R				
IA-TP	N	E	O	A	C
Esc1. Intr.	.18**	-.24**			
Esc2. Inh	.27**	-.20**		.16*	
Esc3. Coop.				.36**	.18**
Esc4. Soc.	-.27**	.20**			
Esc5. Conf.	-.15*			-.24**	
Esc6. Conv.	-.25**			-.33**	
Esc7. Res.				.17**	.50**
Esc8. Sens.	.15*				-.21**
Esc9. Impul.	.16*	-.17**			-.31**

*p <.05 **p <.001

• L'estabilitat temporal, validesa concurrent i validesa discriminant va ser estudiada estadísticament mitjançant la matriu de *Multitret-Multimètode Campbell i Fiske* (1959) i de *Multitret-Multimètode i Multiocasió de Connolly, J.J.* (1995). Els resultats van ser els esperats.

El tractament estadístic de les dades el vam fer mitjançant el Programa SPSS. V II (Statistical Packet for Social Sciences) gràcies a la col·laboració del Departament de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològic de la UB.

✓ Interpretació dels resultats.

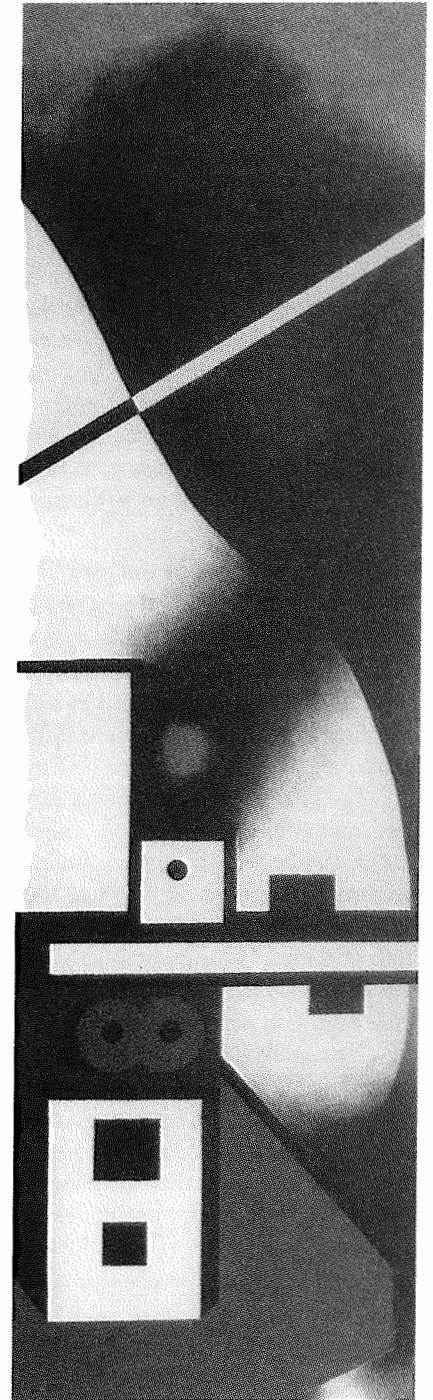
Una vegada obtinguts els PC i les puntuacions T mitjançant el programa de correcció informatitzada, es proposa:

• considerar aquelles escales en les quals el subjecte obté una puntuació =60T o PC 85 atès que són les més rellevants;

• les puntuacions <60T, es tenen també en compte per a la interpretació global de la prova, però no es consideren tan significatives;

• si cap de les nou escales =60T, és indicatiu que la interpretació del protocol requereix d'altres proves de personalitat que ajudin a validar la interpretació dels resultats;

• quan s'obté una puntuació >60T en una escala, s'interpreta com una major tendència al tipus de personalitat que avalua aquella escala, encara que per la interpretació global de la prova cal tenir en compte aquelles puntuacions >40T, aconseguides en altres escales;

- una puntuació $>70T$ en l'Esc9. Impulsiva és indicativa de l'autopercepció que té el subjecte de la situació actual. Si aquesta autopercepció està distorsionada i presenta signes d'anormalitat, cal verificar-ho amb altres proves més específiques que avaluin el possible trastorn límit que presenta en relació a alguna de les escales bàsiques, Esc2. Inhibida, Esc5. Confiada i Esc8. Sensible, abans de ser diagnosticat.

Generalment, l'estudi interpretatiu de l'IA-TP es realitza a partir de les dues o tres escales amb puntuació més alta. En aquells casos que les escales més significatives resultin contradictòries (ex.: Sociable-Inhibit) es recomana realitzar una segona administració. En l'informe d'interpretació convé referenciar les dues o tres escales més representatives del tipus de personalitat del subjecte, considerades com el patró d'afrontament que el subjecte mostra davant les distintes situacions de la vida.

✓ Presentació del perfil gràfic.

El gràfic del perfil de personalitat es presenta mitjançant un histograma de freqüències en què cada escala puntua dins la globalitat del perfil., a més de la capacitat de representació visual i espacial, manifesta molta més estabilitat temporal i consistència transituacional que la consideració de la personalitat per un únic tipus.

Per la seva interpretació es recomana observar les escales amb major puntuació, així com a aquells amb una puntuació molt baixa. Normalment una puntuació extrema en un tipus de personalitat sempre es veurà reforçada i mantinguda per una puntuació molt baixa en un altre tipus que manté una certa asimetria amb el primer. Aquesta pressuposició es basa en la teoria interpersonal de la personalitat en la qual la complementarietat dels tipus és un bon predictor. (Brokaw i McLemore, 1995).

En aquells perfils que totes les puntuacions cauen en la zona mitja del mateix ens trobem amb tres possibles interpretacions:

- La persona ha intentat no comprometre's.
- A la persona li han ensenyat a contestar d'aquesta manera als qüestionaris de personalitat per a evitar manifestar-se.
- La persona es presenta realment com a no esbiaixada en cap tipus de personalitat, la qual cosa representa un diagnòstic negatiu respecte als seus recursos d'afrontament i d'aprenentatge, a la seva versatilitat i per consegüent el pronòstic és que es tracta d'una persona que exercirà com a màxim d'espectador de la realitat.

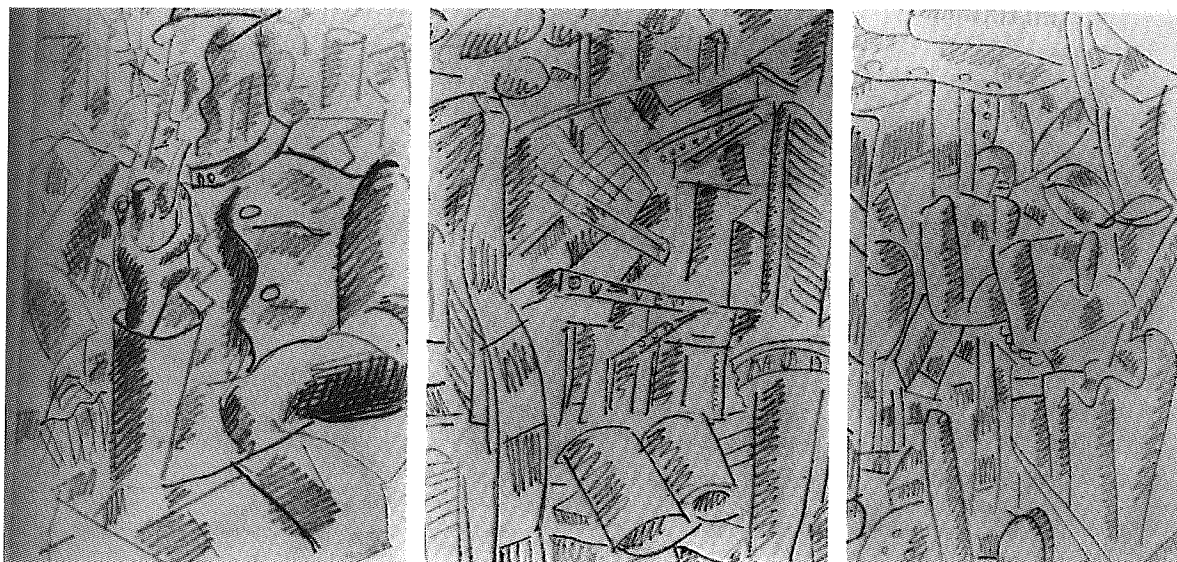
Les puntuacions obtingudes per un participant en cadascun dels tipus de personalitat es representen en un perfil únic que determinarà l'estructura jeràrquica de la seva personalitat en relació a les dades del seu grup normatiu. D'aquesta manera podem identificar fàcilment els tipus de personalitat més rellevants. Per determinar la rellevància d'un determinat tipus podem utilitzar el següent esquema que relaciona els valors T quantitius amb categories qualitatives:

Puntuació T	Categories
> 66	Molt alt
56 - 65	Alt
45 - 55	Mitjà
36 - 45	Baix
< 35	Molt Baix

Per a la interpretació del perfil es destaca només aquells tipus de personalitat que sobresurten per la seva puntuació, tot i que amb això, per la pràctica clínica es relacionen les puntuacions altes i baixes per separat amb les diferents agrupacions del DSM IV, del model de Millon. El coneixement de les intercorrelacions entre les escales ens ajuda a establir certa coherència en els valors alts i baixos de diferents escales donats en la mateixa persona avaluada (ex: introvertit i sociable). Les interpretacions d'un perfil són una ajuda, mai un impediment per progressar en l'exploració.

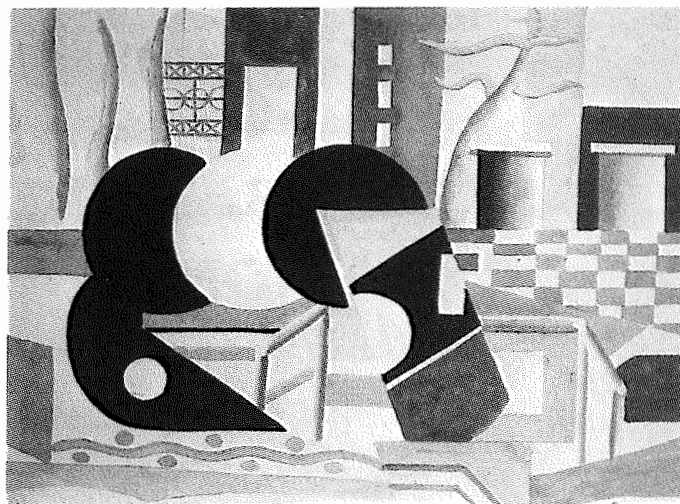
En la interpretació sobretot clínica pot resultar profitós considerar parells o tríos de puntuacions obtinguts per una mateixa persona. Algunes combinacions de tipus s'han plantejat tant des de la teoria com a partir de la pràctica. Així, des de la teoria de Millon podem considerar que el trio format per puntuacions altes en histriònic, narcisista i antisocial ens apropa a una predisposició cap a problemes interpersonals; mentre que el parell introversió i inhibició ens prediu dificultats per al plaer i el duo compulsiu i negativista ens prediu possibles conflictes intrapsíquics.

El lector interessat en el tema pot obtenir una informació més detallada en el manual, Tous, Pont i Muiños, *IA-TP. Inventario de Adjetivos para la evaluación de los Trastornos de la Personalidad*, ed. TEA, Madrid (en premsa).

Referències Bibliogràfiques

- American Psychiatric Association (2000). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-IV-R)*. Washington. DC. American Psychiatric Association.
- Brokaw, D i McLemore, W. (1995). Modelos interpersonales en personalidad y psicopatología. En D.G. Gilbert y JJ. Connolly (Eds). *Personalidad, habilidades sociales psicopatología*. Barcelona Omega.
- Costa, P. y Mc Crae, R. (1999). *Inventario de Personalidad Neo Revisado*. Madrid. TEA, Ed.
- Campbell, D.T. i Fiske, D.W. (1959) Convergent and discriminant validation by the multitrait-multimethod matrix. *Psychological Bulletin*, **56**, 81-105.
- Craig, J i Olson, R.E. (2001). Adjectival descriptions of personality disorders: A convergent validity study of MCMI-II. *Journal of Personality Disorders*. **77** (2), 259-271.
- Cronbach, L.J. (1951) Coefficient alpha and the internal structure test. *Psychometrika*. **16**, pp. 542-548.
- Erikson, E.H. (1950). *Childhood and Society*. New York: Norton.
- Millon, T. (1966). *Disorders of personality. DSM IV and beyond*. New York: Wiley and Sons.
- Millon, Th. (1969). *Modern Psychopathology. A biosocial approach to maladaptive learning and functioning*. Philadelphia: W.B. Saunders.
- Millon, Th. (1981). *Disorders of Personality: DSM-III. Axis II*. New York: Wiley-Interscience.
- Millon, Th. (1982) *Millon Clinical Multiaxial Inventory*. Minneapolis, MN: National Computer Systems.
- Millon, Th. (1983) *Modern Psychopathology*. Prospect Height. IL: Waveland Press (Orig. Publicat en 1969).
- Millon, Th. (1986). Personality prototypes and their diagnostic criteria. In: Th. Millon, (1987) *Manual of the Millon Clinical Multiaxial Inventory- II*. Minneapolis, MN.: National Computer Systems.
- Millon, Th. (1996) . *Disorders of Personality. DSM-IV and Beyond*. New York. Wiley & Sons. (Trad. Barcelona Masson, 1998).
- Loevinger, J. (1972). Some limitations of objective personality tests. In: JS. Butcher (Ed.) *Objective Personality Assessment*. New York: Academic Press.
- Pont, N. (1991). Avaluació mitjançant un inventari de conductes instrumentals de l'estructura de la Personalitat adolescent. Tesis de llicenciatura. Dir: J.M. Tous (no publicada)
- Pont, N. (1998). Adaptación y baremación de un listado de adjetivos para la autoevaluación de la personalidad. Tesis doctoral. Dir: J.M. Tous (no publicada)
- Pont, N. (2003). Avaluació dels trastorns de la personalitat en l'adolescència. Manuscrit sense publicar. Dir: J.M. Tous. Llicència retribuïda. Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.
- Pont, N.; Tous, J.M. y Muiños, R. (2004) Predicción del rendimiento académico a partir de la estructura de la personalidad. Poster. VII European Conference on Psychological Assessment. (Málaga, 1-4 de abril) .
- Strack, S. (1987) Development and validation of an adjective check list to assess the Millon personality types in anormal population. *Journal of Personality Assessment*. **51**, 577-578.
- Strack S. i Lorr, M. (1994). *Differentiating Normal and Abnormal Personality*. New York: Springer.
- Tous, J.M. (1986). *Psicología de la personalidad y diferencias individuales, biológicas y cognitivas en el procesamiento de la información*. Barcelona: PPU.
- Tous, J.M. (1997). *Prácticas de Psicología y Trastornos de la Personalidad*. Barcelona: PPU.
- Tous, J.M. i Andrés, A. (1991). Análisis empírico de los trastornos de la personalidad en la adolescencia. En J.M. Roman y D. M. Villamizar (Eds). *Intervención clínica y educativa en el ámbito escolar*. Valencia. Promolibro (pp39-55).
- Tous, J.M.; Navarro, J i Pont, N (1996). Estructura de la personalidad y rendimiento académico en alumnos agresivos. Poster. II Symposium Internacional: Estrés y Violencia en la Infancia y la Juventud (Barcelona, 3-6 de diciembre de 1996).
- Tous, J.M.; Pont, N. i Muiños, R. (2003). Inventario de adjetivos para el estudio de los trastornos de la personalidad. Poster. II Congreso Nacional de Psicología de la Sociedad Española para la Investigación de las Diferencias Individuales. (Barcelona, 24-26 de abril de 2003).
- Tous, J.M.; Pont, N. i Muiños, R. (2005). IA-TP. Inventario de adjetivos para la evaluación de los trastornos de la personalidad. TEA. Ed. Madrid (en prensa)

Correspondència amb l'autora:

Núria Pont Bonet. Psicòloga. EAP T-10 Alt Camp.
Passeig de l'Estació, 21, 43800.Valls.
E-mail: npont@pie.xtec.es.